

D/2022/45/270 – ISBN 978 94 014 7715 4 – NUR 840

Vormgeving omslag en binnenwerk: Gert Degrande | De Witlofcompagnie

© Brigitte Vermeersch, Greet Decin & Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2022.

Uitgeverij LannooCampus maakt deel uit van Lannoo Uitgeverij,
de boeken- en multimediodivisie van Uitgeverij Lannoo nv.

Alle rechten voorbehouden.

Niets van deze uitgave mag verveelvoudigd worden en/of openbaar gemaakt,
door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Uitgeverij LannooCampus
Vaartkom 41 bus 01.02
3000 Leuven
België

www.lannoocampus.be

Postbus 23202
1100 DS Amsterdam
Nederland

www.lannoocampus.nl

BRIGITTE VERMEERSCH EN GREET DECIN

100
REDENEN
om leraar
te worden

Lannoo
Campus

INHOUD

Het WIE, WAT, HOE en WAAROM van leraren

9

4
100
REDENEN
*om leraar
te worden*

WIE 12

Het verschil	17
Houden en hoeden	23
Krijgen en ontvangen	29
Daag ze uit	34
Mensen laten groeien	41
Een tweede kans	44
Buitengewoon	53
Kwetsbaar	59
Rolmodel	67
Vooroordelen doorbreken	73
Beter doen	77
Een familiezaak	85
Geloven in iemand	89

Echte collega's	96
Leraren leren van elkaar	101
Het netwerk rond het kind	105

WAT 110

De liefde voor het vak	115
Jongeren een stiel leren	121
Voor de kunst	127
Meer dan je vak geven	133
De beste lesaanpak	139
Elke dag bijleren	145
Een passie voor leren	153
Leren doorgeven	159
Variatie alom	164
Ervaring inzetten	170

HOE ¹⁷⁴

6
100
REDENEN
*om leraar
te worden*

Talent, talent, talent	179
Een performer	183
Creativiteit	189
Zelf keuzes maken	195
De verwondering	200
Onderzoeker en verkenner	207
Meestappen	215
Culturele ontmoeting	219
Liefde in leren	224
Je hele zijn	235

WAAROM²⁴⁰

Het onderwijs doen bewegen	245
De leerling anders leren kijken	252
Thuisituatie	256
De levenskwaliteit	263
Een betere toekomst	271
Een roeping	275
De ruggensteun voor anderen	283
Rijker worden als mens	287
Voor de onsterfelijkheid ;)	291
Zin	295
CONCLUSIE: 100 op 100?	305
Eindnoten	310

*Het WIE, WAT,
HOE en
WAAROM
van leraren*

Het WIE, WAT, HOE en WAAROM van leraren

‘Waarom koos u voor een job in het onderwijs?’ Meer dan honderd kernwoorden tekenden we als redenen op, toen we leraren deze vraag voorlegden en naar hun verhalen luisterden over hoe ze voor het beroep van leerkracht kozen. Ze haalden veel verschillende redenen aan, maar ook vaak dezelfde. Het verraste ons alvast geenszins. In onze job als journalist – Brigitte – of als programmadirecteur van de lerarenopleiding aan de UC Leuven-Limburg – Greet – ontmoeten we elke dag erg gedreven leraren (in spe), die met veel liefde over hun job en leerlingen spreken.

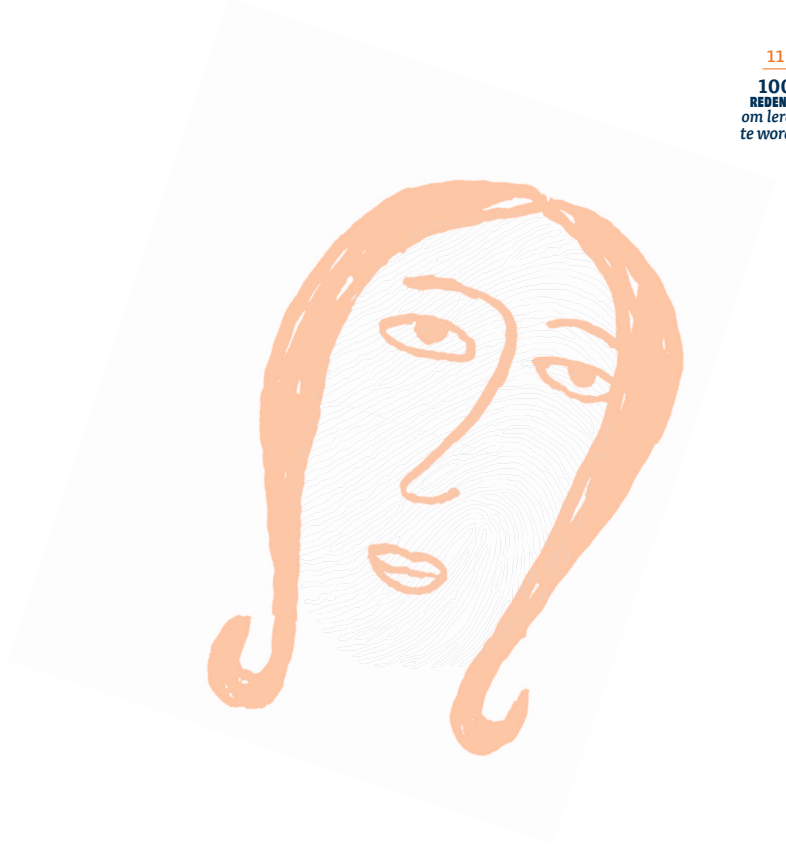
Maar die stemmen komen niet altijd aan bod in de media. Meestal schrijven en spreken anderen OVER leraren. En vaak is de beeldvorming erg negatief, wat jammer en frustrerend is voor wie hard werkt in het onderwijs en zijn of haar job zo goed mogelijk probeert te doen.

Vandaar dat we dit boek schreven. Om een reëel beeld van de leerkracht te geven. Om te tonen wat moois hun job allemaal inhoudt. In de hoop dat mensen weer meer respect en waardering krijgen voor leraren. Want dat verdienen ze. En in de hoop dat talentvolle jongeren zich niet langer gehinderd voelen om voor een job in het onderwijs te kiezen. Voor onze maatschappij en economie is het immers cruciaal dat er sterke leraren voor de klas staan, die jongeren de juiste dingen bijbrengen, op vele vlakken.

We schrijven dit boek ook omdat we geloven in de kracht van onderwijs. Als leer-kracht kun je een grote impact hebben op de ontwikkeling van kinderen. Je kunt voor hen een nieuwe wereld openen, waardoor ze nieuwe inzichten verwerven en boven zichzelf uitstijgen, ongeacht hun afkomst en achtergrond. Op die manier bouw je als leraar ook mee aan de toekomst, want je leidt jonge mensen op tot kritische burgers die mee het maatschappelijk leven verrijken. Je geeft hen kennis, vaardigheden en creativiteit mee, om zich artistiek, intellectueel en sociaal te ontplooiën en zo ook hun weg te vinden op de arbeidsmarkt.

De verhalen van onze leraren die je doorheen dit boek leest, over waarom ze voor hun beroep kozen, tonen vele kanten van de job, die jou als jongere of oudere kunnen inspireren om ook zelf de stap naar het onderwijs te zetten. Het zijn warme verhalen van leraren die hun job de mooiste ter wereld noemen. Betere ambassadeurs voor het lerarenberoep kun je niet vinden. We deelden hun verhalen op in vier grote categorieën, volgens de wie-, wat-, hoe- en waarom-vraag. Door *wie*, voor wie en met wie doe je de job? *Wat* vind je inhoudelijk zo belangrijk aan dit beroep? *Hoe* kun je deze job uitoefenen? En *waarom* kies of koos je ervoor? De leraren vertelden het vaak erg enthousiast, waarbij Brigitte hun antwoorden zo precies mogelijk probeerde te vatten, rond honderd kernwoorden in het vet – de honderd redenen. Af en toe onderbreekt Greet de getuigenissen van de leraren even, omdat datgene wat ze vertellen haar tot een reflectie inspireert. Omdat ze een bredere trend ziet in de verhalen, een gelijkenis tussen wat verschillende leraren vertelden. Of omdat ze een wetenschappelijke aanvulling wil doen of een brede context wenst te scheppen, die de getuigenis nog verheldert en nog beter kadert.

Jij kunt de vele redenen waarom leraren leraar wilden of willen worden, in één keer lezen, van a tot z, en zo in één ruk overtuigd raken van de schoonheid van hun beroep. Of je leest af en toe een reden, lukraak, zoals wij dat ook zelf deden terwijl we dit boek samenstelden. Door de verhalen te lezen, voelden we de warmte van vele leraren, geloofden we in de kracht van het onderwijs en kregen we nog meer zin en drive om dit beroep mee tot het mooiste ter wereld te maken.

WIE

100
REDENEN
*om leraar
te worden*

Aan het woord: Brigitte

*Een bonke keerzen kind!
Een bonke keerzen kind,
gegroeid in den glans
en 't goudene licht
des zomers!
Vol spannende zap,
vol zoet,
vol zuur,
vol zijpelende zap, vol zoetheid!
Ze blonken aan den stamme,
ze spraken waar ze stonden:
'Plukt ons, plukt ons,
plukt ons!'*

Dit gedicht van Guido Gezelle, erg expressief voorgedragen door mijn leerkracht Nederlands, gaf mij inzicht in een nieuwe dimensie van taal. Ik proefde het sap van de heerlijk rijpe kersen in mijn mond en hoorde hen smekend roepen of ik hen alsjeblieft niet wou plukken. Mijn liefde voor taal bloeide open, dankzij die ene leerkracht die haar passie voor poëzie zo aanstekelijk kon overdragen. Tegelijk rijpte de idee dat ik misschien ook graag leraar wou worden, om op mijn beurt mijn passie voor taal aan leerlingen door te geven. Uiteindelijk werd ik geen germaniste, maar studeerde ik oude, klassieke talen.

In mijn eerste jaar voor de klas gaf ik negen uur Latijn, in het eerste middelbaar (het eerste jaar van het voortgezet onderwijs, voor de Nederlandse lezers onder jullie). Het was fantastisch om twaalfjarigen die in het begin geen woord Latijn kenden, op het einde van het schooljaar gedreven bezig te zien: na een jaar konden ze Latijn lezen, begrijpen en vertalen. Ik was zo fier op mijn leerlingen, want ik wist dat ze allemaal heel wat inspanningen hadden moeten leveren om tot dit resultaat te komen: woordjes leren, grammatica studeren, oefeningen maken en teksten lezen en vertalen. Maar ze hadden doorgezet en waren ook zelf blij dat ze die oude, vreemde taal leerden kennen en al een beetje beheersten.

Ook onderweg, van dag tot dag, genoot ik ervan om hen inzicht te geven in die oude taal, en taal in het algemeen, om hen in te wijden in de wereld van de oude Romeinen, om hen aan te moedigen als het soms wat moeilijker ging. Al die jaren dat ik les gaf, was ik blij dat ik die ene leerkracht Nederlands had mogen leren kennen, die mij getoond had wat een leraar vermag en hoe mooi het beroep kan zijn. En hoewel ik uiteindelijk journalist ben geworden en nu op een andere manier met taal bezig ben, is mijn liefde voor het onderwijs gebleven.

Toen ik begin jaren negentig op de radionieuwsdienst van de toenmalige BRTN mocht beginnen, volgde geen enkele collega van me specifiek het onderwijsnieuws. Ik bood onmiddellijk aan om daar mijn specialisatie van te maken, met mijn onderwijservaring, en dat werd in dank aangenomen. Zo kwam het dat ik al heel snel de debatten in het parlement volgde over de grote schaalvergroting in het Vlaamse hoger onderwijs. Op die manier rolde ik in de Wetstraat-verslaggeving, wat ik dan ook bijna tien jaar heb gedaan.

Maar het onderwijs vergat ik niet. Na een paar strategische projecten voor de VRT te hebben geleid en ook manager communicatie te zijn geweest, keerde ik naar de redactievloer terug, waar ik tot mijn grote vreugde opnieuw mijn onderwijsspecialisatie kon opnemen. Het is in die rol dat ik nu dit boek mag schrijven.

Ik ben er trouwens rotsvast van overtuigd dat ik mijn loopbaan, die ik in het onderwijs ben gestart, daar ook weer zal eindigen. Het zou de cirkel mooi rond maken en een mooi eerbetoon zijn aan die leerkracht Nederlands die de liefde voor de taal en de passie voor het onderwijs in mij heeft aangewakkerd. Ik ben er haar nog altijd dankbaar voor.

Het verschil

Vraag het aan je ouders, vrienden, familie: welke leraar herinneren ze zich nog uit hun schooltijd? Ongetwijfeld krijg je prachtige verhalen te horen over die gepassioneerde leraar die er helemaal voor ging en die voor hem of haar een nieuwe wereld opende. De leraar die je een duwtje in de rug gaf, toen het even moeilijk ging, maar die vooral rotsvast in zijn leerlingen geloofde. Zoals onze eerste leerkracht **Astrid** getuigt.

Astrid had het niet makkelijk op de middelbare school. Ze werd vaak gepest door haar medeleerlingen. Ze voelde zich erg alleen. Tot ze na een incident een mail van haar leerkracht kreeg, waarin die eerlijk bekende al die tijd niets van het pesten te hebben gemerkt. De lerares had nooit doorgehad dat Astrid in zo'n moeilijke situatie zat. 'Maar weet dat er altijd mensen achter jou zullen staan die samen met jou aan je dromen willen bouwen', schreef ze. Dat was voor Astrid de klik: 'Toen ik die mail kreeg, wist ik het: zo'n leerkracht wil ik ook worden. Ik wil ook mensen helpen om hun dromen waar te maken, ongeacht wat sommige anderen over hen zeggen. Ik wil die persoon worden waarop leerlingen kunnen steunen en waar ze naartoe gaan, als het moeilijk gaat.'

Wanneer we door de dossiers van de leerkrachten genomineerd voor Leraar van het Jaar bladeren, een verkiezing die het onderwijsmagazine *Klasse* jaarlijks organiseert, halen leerlingen, ouders, collega's en directies vaak een achttal kwaliteiten als sterkste eigenschappen van de genomineerden aan: enthousiast, zorgzaam, creatief, geduldig, grappig, luistervaardig, positief en lief. Het lijkt misschien vreemd dat vakkennis er niet bij staat, maar prof. dr. Antonia Aelterman, ereprofessor aan de vakgroep Onderwijskunde van UGent, vermoedt dat dit komt omdat vakkennis een

'Als leerkracht maak je het verschil!' Ook tijdens vele andere gesprekken gaven leraren dat aan. Voor zij-instromers – mensen die op latere leeftijd voor het onderwijs kiezen – is dat zelfs een van de belangrijkste redenen om van job

logische eigenschap is. Vakkennis moeten alle leraren sowieso hebben. Het is alles wat er bovenop komt dat een leraar speciaal maakt. Zorgzaam, luisterbereid, positief ... Leraren **maken het verschil** met relationele eigenschappen. Voor die leerkracht die zorgt voor een warm leer- en leefklimaat zullen leerlingen ook extra moeite doen. Ze willen graag een leraar die ook een bijdrage levert aan de positieve persoonsontwikkeling van een leerling, of die aandacht heeft voor de groepsdynamische processen in de klas.¹

te veranderen. Ze kunnen zichzelf niet meer met het personeelsbeleid van hun werkgever verenigen, ze begrijpen de meerwaarde van de bedrijfsproducten niet of ze vinden dat hun job te veel routine is geworden. Ze willen van beteke-

*omdat je het
verschil
kunt maken*

nis zijn en betekenis geven en dus gaan ze naar het onderwijs. Soms als antwoord op een jeugdroom of een roeping, maar al even vaak gevoed door de eigen school- of levensweg. Ze willen hun maatschappelijk steentje bijdragen. Want het is geven en nemen in

deze job. Een leerkracht geeft veel van zichzelf, maar krijgt ook een erg tevreden gevoel, wanneer hij of zij ziet hoe kinderen en jongeren daardoor groeien, in hun kennen en kunnen, en gaandeweg meer en meer in zichzelf geloven.

*Al van bij de eerste woordjes Latijn die ze leerde, werd **Lien** verliefd op taal. En haar liefde voor de taal werd alleen maar groter toen ze vier jaar lang les kreeg van mijnheer Wauters: 'Hij ademde de oudheid, bracht de teksten met bijzonder veel humor en passie, en zijn kennis leek grenzeloos.' Toen Lien in het vijfde jaar zelf een les Latijn voor de klas moest brengen, zei haar lerares Latijn dat het onderwijs wel bij haar zou passen. Op dat moment wist Lien het zeker: 'Ik zou leerkracht worden en de rest van mijn leven aan het Latijn wijden.'*

Of je nu leraar bent in het kleuter-, basis- of secundair/voortgezet onderwijs, docent in het hoger onderwijs of in het volwassenenonderwijs, je hebt als leerkracht echt een impact op het leven van je leerlingen. Zoals mijnheer Wauters op Lien. Je kunt je leerlingen, studenten en cursisten in een nieuwe wereld inwijden: de wereld van de wetenschap, de kunst, de techniek, de literatuur ... Je kunt je leerlingen handvatten geven om weerbaar in het leven te staan. Je kunt hen zelfvertrouwen schenken en ambitie om verder te reiken, waardoor ze soms boven zichzelf uitstijgen. Dat is de cruciale kracht van een leraar.

En dat is ook de reden waarom **Ann** leraar is geworden. Ze werkt in het deeltijds beroepsonderwijs in Antwerpen, waar veel maatschappelijk **kwetsbare jongeren** terecht komen: 'Door met hen op een verbindende manier in dialoog te gaan, zoeken we samen naar wat hun kracht en talenten zijn. We **reiken** hen die **handvatten aan**, zodat ze sterker in hun schoenen staan en (terug) in zichzelf geloven, waardoor ze een positief traject kunnen afleggen.' Kernwoorden voor Ann zijn: grenzen stellen, consequent handelen, warmte, echtheid, verbondenheid, dialoog, autonomie, geloof in eigen kunnen, positieve bevestiging, herstelgerichte aanpak, respect en verantwoordelijkheid.

